

Työtoiminta ja työosuusraha työikäisten mielenterveys- ja päihdepalveluissa

Aluehallitus 27.11.2023 § 334

10289/00.02.10/2023

Valmistelija

tulosaluepäällikkö, asumis- ja ostopalvelut, Satu Karvonen, p. 040 359 7758

Työtoimintaa on mahdollista myöntää vanhan sosiaalihoitolain mukaan (710/1982). Kun uusi sosiaalihoitolaki (1301/2014) tuli voimaan, vanhan sosiaalihoitolain työllistymistä tukevaa toimintaa ja työtoimintaa koskevat pykälät jäivät vielä voimaan odottamaan laajempaa lakiuudistusta, joka liittyy sosiaalihoillon keinoin toteutettavaan työllistymisen ja osallisuuden tukemiseen. Sosiaalihoitolain mukaisella työtoiminnalla tarkoitetaan toimintakykyä ylläpitävää ja sitä edistävää toimintaa.

Vanhan sosiaalihoitolain (710/1982) mukainen työtoiminta (27 e §) on tarkoitettu työkyvyttömille henkilöille, joiden toimeentulo perustuu pääosin sairauden tai työkyvyttömyyden perusteella myönnettäviin etuuksiin. Sosiaalihoitolain mukainen työtoiminta on sosiaalipalvelua, josta ei makseta palkkaa. Sosiaalihoitolaissa ei ole säännöstä työosuusrahasta, mutta sitä on mahdollista maksaa.

Vanhan sosiaalihoitolain perusteella järjestettävä vammaisten henkilöiden työtoiminta on osallistujalle maksutonta kuljetusta ja aterioita lukuun ottamatta.

Työtoimintaa tulee järjestää ensisijaisesti yleislain eli tässä tapauksessa vanhan sosiaalihoitolain perusteella. Laissa ei ole tarkkaan määritelty työtoiminnan sisältöä. Työtoimintaa voidaan järjestää joko ryhmämuotoisena toimintana tai yksilöllisenä palveluna toiminnan tavoitteista ja sisällöstä riippuen.

Työtoimintaa voidaan sisällöstä riippuen järjestää työ- ja toimintakeskuksissa tai missä tahansa toimintaan soveltuvassa paikassa. Osana työtoimintaa voidaan järjestää myös tavallisella työpaikalla toteutuvaa avotyötoimintaa.

Avotyötoimintaan osallistuvan työtehtävät vastaavat usein tavallisia työtehtäviä, mutta toimintaan osallistumisesta ei makseta palkkaa, koska kyseessä on sosiaalipalvelu. Työtoimintaan osallistuvalla voidaan kuitenkin maksaa työosuusrahaa.

Hyvinvointialue voi päättää työosuusrahan suuruuden. Tämä johtuu siitä, että työosuusrahan määrää ei ole lailla säännelty eikä sosiaali- ja terveysministeriökään ole vahvistanut työosuusrahan perusteita. Verovapaan työosuusrahan yläraja on 12 euroa päivässä.

Etelä-Savon hyvinvointialueella avotyötoimintaan osallistuu noin 130 henkilöä vuodessa. Työpaikat ovat omissa työtoimintakeskuksissa, yhdistyksissä tai yrityksissä. Työtoiminnasta on maksettu työosuusrahaa, jonka suuruus ja maksuperuste on vaihdellut.

Pieksämäellä korvaus on ollut tuntiperusteinen, 2 euroa/ tunti, maksimissaan 12 euroa/ päivä. Pieksämäellä asiakkaita on ollut noin 30 henkilöä vuodessa.

Entisten Sosterin ja Essoten alueilla päiväkohtainen korvaus on ollut 9 euroa/ päivä. Näillä alueilla asiakkaita on ollut noin 100 henkilöä vuodessa. Työnantajat ovat voineet maksaa työntekijän työpanoksesta korvausta tai tarjota ilmaisen lounaan. Joillekin yhdistyksille ja työtoimintakeskukselle on maksettu ohjaajakorvausta. Ohjaajakorvausta on maksettu entisen Sosterin ja Pieksämäen alueilla (entisen Sosterin alueella 7,02 euroa/ päivä ja Pieksämäen alueella 5 euroa/ päivä.) Yrityksiin ja entisen Essoten alueella ei tällaista ohjaajakorvausta ole ollut käytössä.

Omien työtoimintakeskusten, yhdistyksien tai yritysten kanssa tehdyt työtoiminnan sopimukset ovat olleet määräaikaista. Sopimukset on tehty työikäisten palveluissa ja mielenterveys- ja päihdesosiaalityössä. Kyseessä on määrärahasidonnainen palvelu. Palvelua on myönnetty enintään kalenterivuodeksi kerrallaan, yleensä noin puolen vuoden jaksoissa.

Etelä-Savon hyvinvointialueella otetaan käyttöön vanhan sosiaalihuoltolain mukaisessa työtoiminnassa (710/1982, 27 e §) yhdenmukainen malli 1.1.2024 alkaen. Työosuusraha maksetaan avotyötoiminnan (yrityksiin tai yhdistyksiin) ja hyvinvointialueen omissa työkeskuksissa tehtävän

työtoiminnan osallistujille todellisilta läsnäolopäiviltä. Työosuusraha on 9 euroa /toimintapäivä. Erillistä ohjauskorvausta ei makseta.

Talousarvioon 2024 on esitetty varattavaksi 90 000€, toiminta on määrärahasidonnainen. Kustannus vastaa vuoden 2023 kustannuksia. Ennen hyvinvointialueen aloitusta Essoten määräraha oli 69 000€, Pieksämäellä 20 000€ ja Savonlinnan määrärahat ovat olleet Telakka-työtoimintakeskuksella, joka on jaettu vammaispalvelujen ja työikäisten palvelujen kesken.

Palveluprosessi muodostuu:

- kirjallinen hakemus (sähköisesti)
- kirjallinen työtoimintasopimus työpaikan kanssa
- toimintapäivien seuranta
- raportointi ja seuranta: yksi seurantakohte "7022 sosiaalihuollollinen työtoiminta"
- yhteiset kriteerit
- yhtenäinen työosuusraha
- kirjallinen hallintopäätös asiakkaalle, mielenterveys- ja päihdepalvelujen tulosaluepäälliköltä

Myöntämisperusteet ovat:

- toiminta on tavoitteellista psyykkiseen, fyysiseen ja sosiaaliseen kuntoutumiseen tähtäävää työtoimintaa
- 1-4 päivää/ viikko
- 4-6 tuntia/ päivä
- Kalenterivuositain sopimukset
- asiakkaalla viikon loma keväällä ja syksyllä, kesäloma 1 kk, yhteensä lomaa kalenterivuoden aikana 6 viikkoa, työtoiminnassa oleva sopii loman työpaikan kanssa
- alle 65-vuotiaille
- pääasiallinen painopiste: määräaikaisella eläkkeellä olevat
- Vakuutus Eloisalta
- Työ ja ohjaus työhön työpaikalta
- Yksilöllinen asiakaskohtainen harkinta
- Asumispalveluissa oleville, kun työpaikka asumispalvelupaikan ulkopuolella ja asiakkaalla selkeä suunnitelma pois asumispalveluista ja työ tukee suunnitelmaa

- Työosuusraha maksetaan avotyötoiminnan (yritykset/yhdistykset) ja hyvinvointialueen omissa työkeskuksissa tehtävän työtoiminnan osallistujille todellisilta läsnäolopäiviltä. Työosuusraha on 9 euroa /toimintapäivä. Työosuusrahaa ei makseta päivätoimintaan osallistuville. Erillistä ohjauskorvausta ei makseta.

Käsittely: Merkitään, että tulosaluepäällikkö Satu Karvonen selosti asiaa kokouksessa ja vastasi aluehallituksen jäsenten tekemiin kysymyksiin.

Hyvinvointialuejohtajan esitys:

Aluehallitus hyväksyy sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 e §:n mukaisen työtoiminnan ja työosuusrahan myöntämisperusteet 1.1.2024 alkaen.

Päätös:

Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Tiedoksi

Satu Karvonen